

Pedagogische tact; een universele kracht

Traumasensitief
reageren in onderwijs

BART HEELING
GEDRAGSSPECIALIST

Leraar

Gedragsspecialist

Trainer traumasensitief onderwijs

Schrijver

8 maart 2026

De gouden minuut van verbinding

- Beschikbaar en benaderbaar
- Aandacht voor de leefwereld
- Ieder kind even gezien

**Connectie vóór
correctie**

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

**Denk en doe mee, samen aan de slag
met inclusief onderwijs**

8 maart 2026

BEHAVIOR

Stempels, stoornissen en stigma's

8 maart 2026

A wooden bookshelf filled with numerous stacks of old, browned, and tied-together books or documents. The books are arranged in three rows on the shelf. The text "Minder plannen; meer doen" is overlaid in white on the top row of books.

Minder plannen; meer doen

8 maart 2026

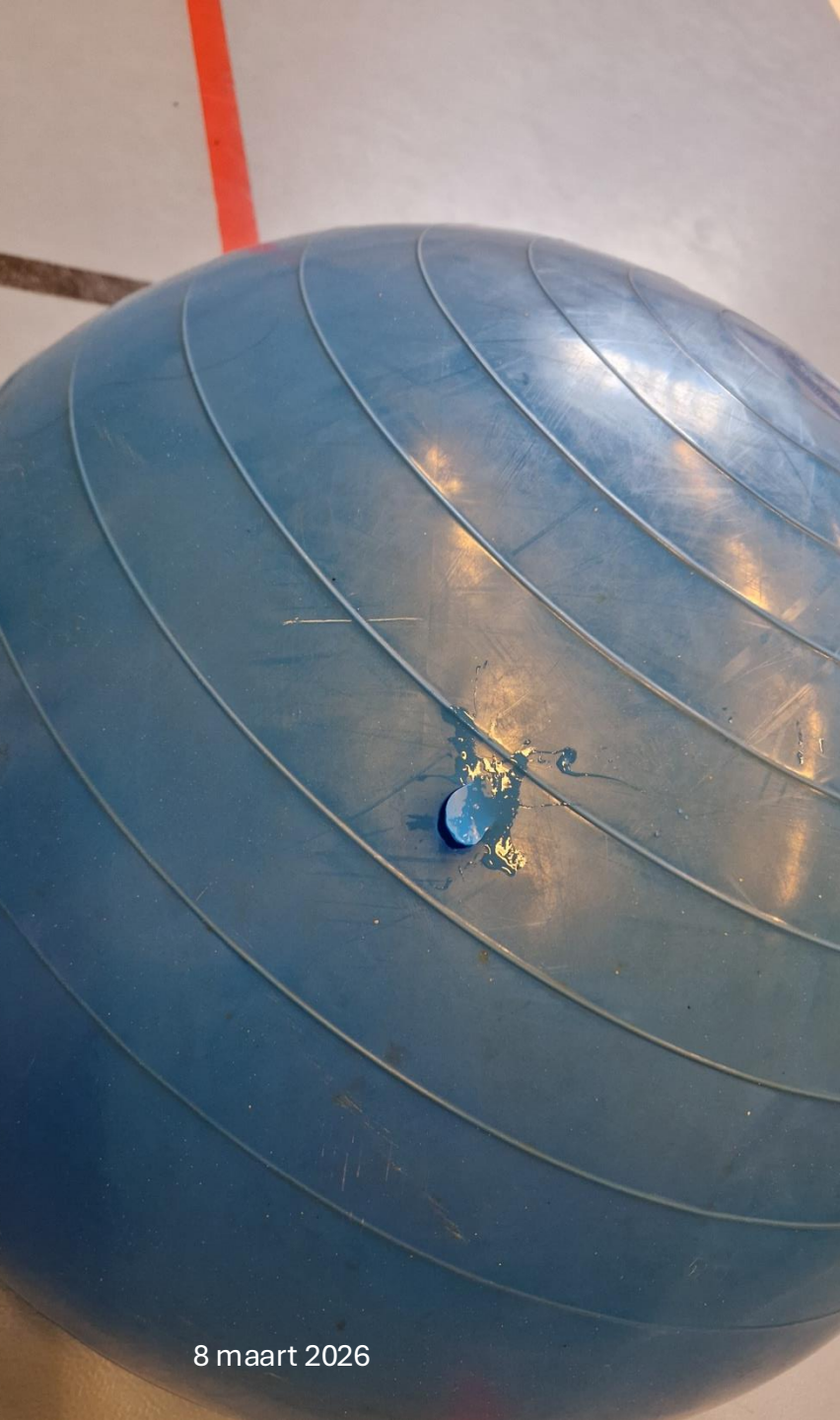
**Het kind mag nooit het
probleem zijn**

HELP!

A young girl with dark hair tied back is sitting at a desk in a classroom. She has her eyes closed and her right hand is pressed against her forehead, suggesting she is feeling overwhelmed or stressed. An adult's hand is placed on her left shoulder, offering support. The background is blurred, showing other students and classroom furniture. The text is overlaid on the lower part of the image.

Traumasesensitief werken
Niet: wat is er mis met dit kind
Maar: wat heeft het kind meegemaakt

8 maart 2026

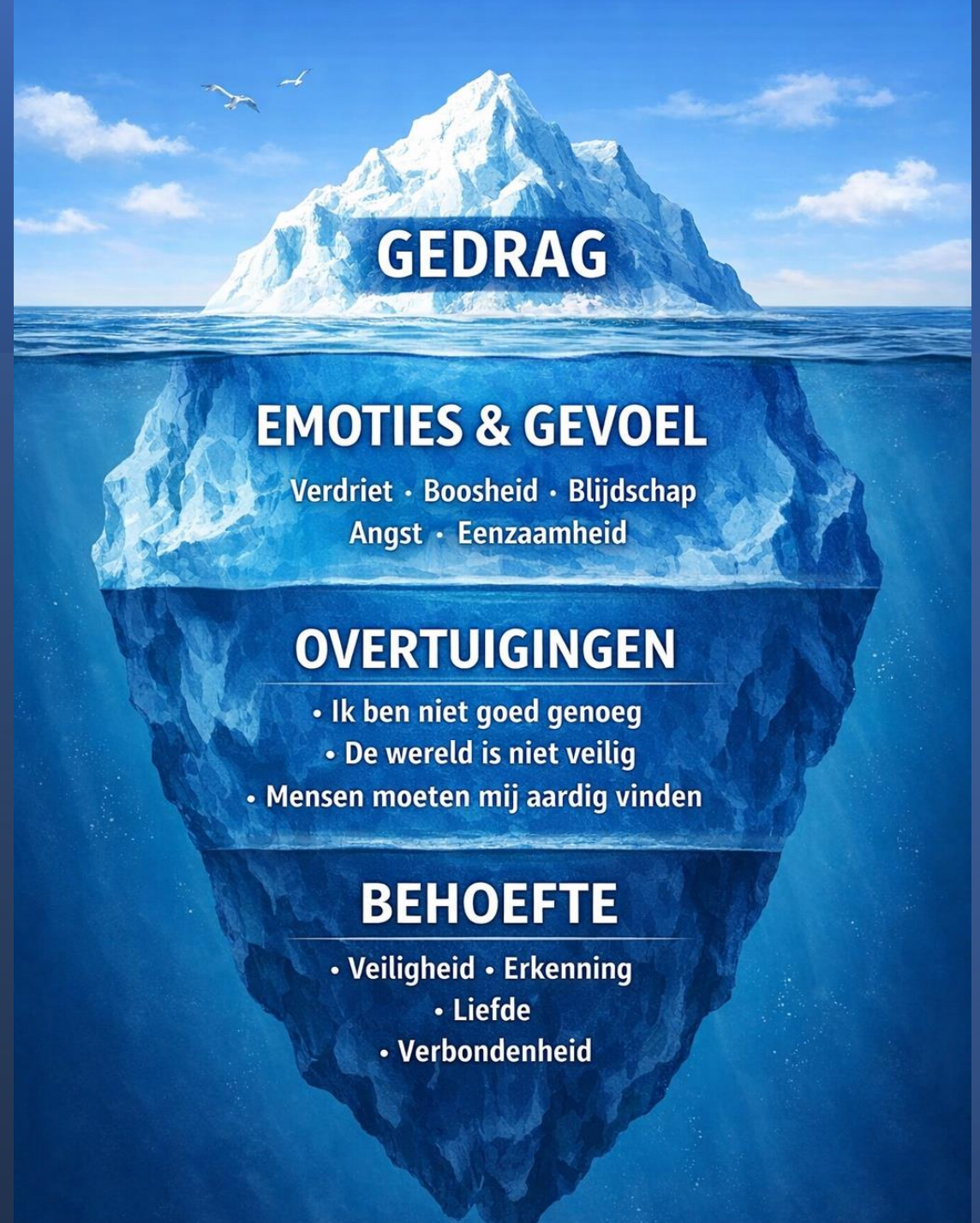
Overtuigingen
Hoe je over jezelf en
anderen denkt, stuurt je
gedrag aan
Emoties zijn vaak een
masker

Erkenning
één van de meest
onderschatte stress-
regelaars
in het onderwijs

8 maart 2026

Ga op zoek naar de
overtuigingen bij kinderen

Lage verwachtingen ontstaan bij de koffie:

“Hij heeft ‘zelfbepalend’ gedrag.”

“Zij kan dat nog niet.”

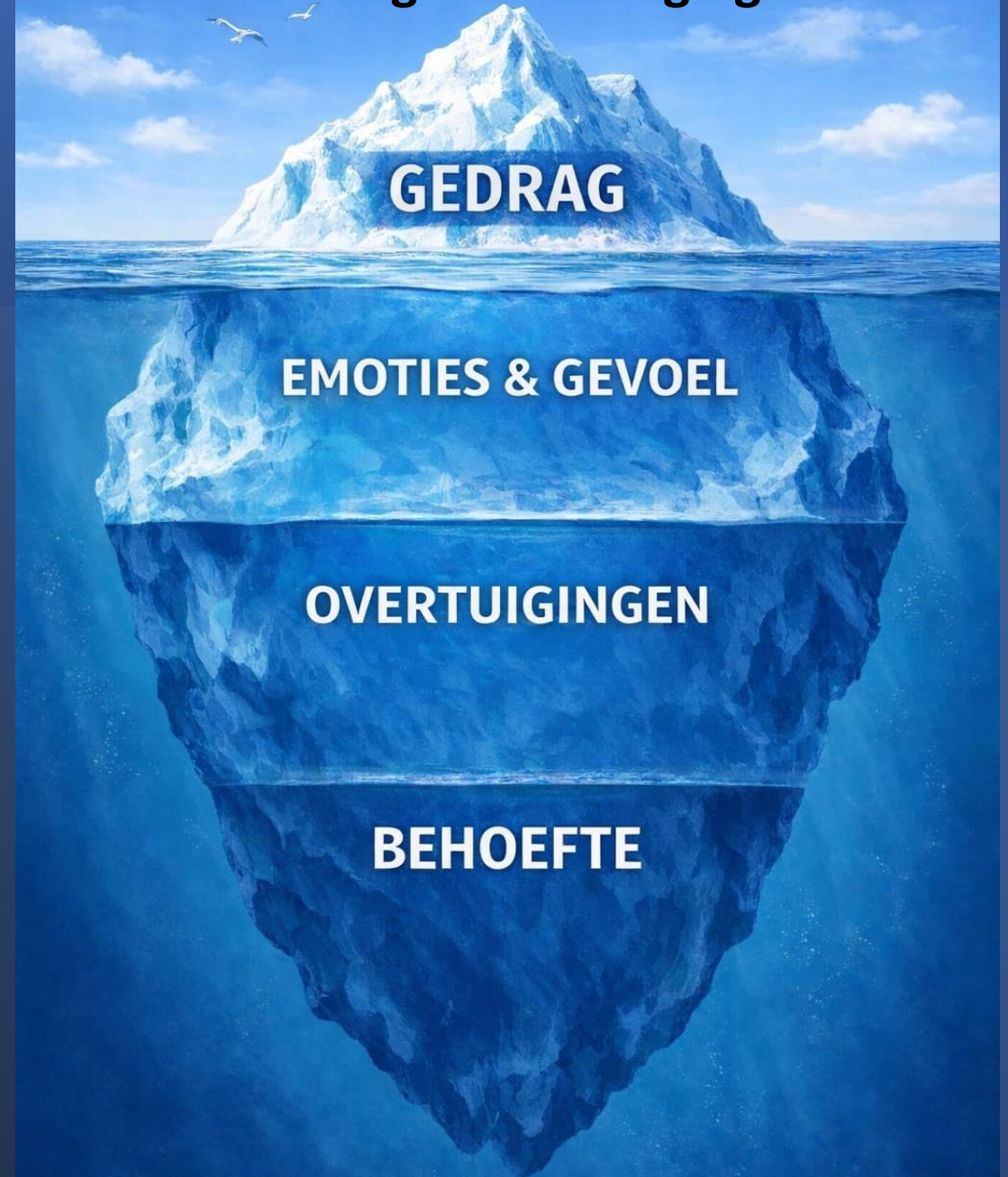
“Hij eruit of ik eruit!”

“Zij doen niet wat ik zeg.”

“Als ik die ouder zie, snap ik het gedrag wel.”

“Zulke kinderen horen hier niet thuis.”

En onze eigen overtuigingen?

Onbewust neem je die energie met je mee

“Hij heeft ‘zelfbepalend’ gedrag.”

“Zij kan dat nog niet.”

“Hij eruit of ik eruit!”

“Zij doen niet wat ik zeg.”

“Als ik die ouder zie, snap ik het gedrag wel.”

“Zulke kinderen horen hier niet thuis.”

**En dan reageer je vanuit je
overtuigingen:**

“Ik moet jou steeds waarschuwen!”

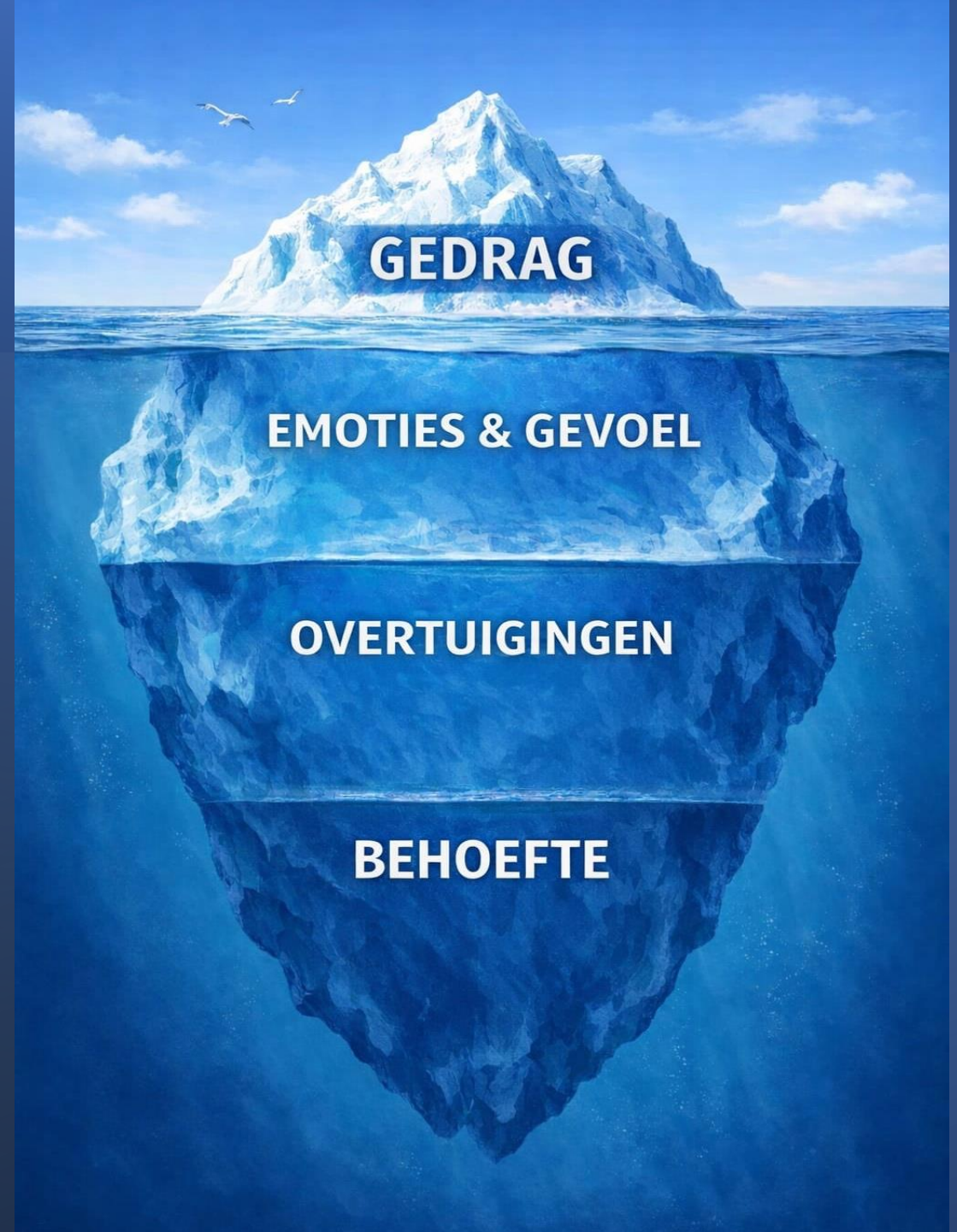
“Jij vindt dat zeker wel moeilijk he.”

“Ga jij er maar even uit.”

“Laatste waarschuwing!” (die je dan 3x hoort)

“Doe eens even normaal.”

“Doe je dat thuis ook?”

“

“Het is niet de situatie die bepaalt hoe jij je voelt, maar je gedachte over die situatie.”

Uitnodiging: praat positief over kinderen; hoge verwachtingen ontstaan ook bij de koffie

8 maart 2026

Goedemorgen! Fijn dat jij er bent!

8 maart 2026

8 maart 2026

**Geef kinderen
het gevoel dat zij
de moeite waard
zijn**

Pedagogische tact; een universele kracht

Traumasensitief reageren in onderwijs

**Hou je hoofd koel
en je hart warm !!**

www.bartheeling.nl